



Киэн туттар дьоммут — биир дойдутаахтарбыт

### АЙАР КИИИ АЙЫЛГЫТА ДОЙДУТУНАН АРАНАЧЧЫЛАНАР

Талаан - айылбаттан бэриллбит айар дьобур. Айар дьобур философията дириг, киэн, ис иэйиллээх, туспа ураты баайылаах, аналлаах. Сахабыт сиригэр Нам, киэн-куон тыһынарга сайаҕас салгынаах, кэрэ нэлэһийэр хонуулардаах, тобугунан охсуллар от быйаннаах, арыы-арыы тыалардаах, балыктаах эбэлэрдээх, улуу Элүөнэ өрүс сууйар, нүөлсүтэр биэрэктэрдээх биир кэрэ мизэстэтинэн буолар.

Манньык дойдута айар үлэһит айылгыта дойдутунан араначчыланан сырдыкка тардыһар. Кэрэни, инникини кэрэһэлиир аналлаах.

Ханна баҕар, сири-дойдуну киини талааннаахтара, өркөн өйдөөхтөрө аатын ааттаталлар, сураһын сураһырдаллар.

Нам улууһун сирэ-уота тас дойдугар тийэ киэнник биллибит художниктарын, норуот маастардарын биэрбитэ. Оннук художниктынан народнай художник Элэй Сивцев биир бириэмэтэҕэ, биир кэмгэ үлэлээбит художникта биир дойдутаахпыт Ефим Михайлович Шапошников олоххо тардыһытын күүстээх таптала айар үлэлэригэр бэрилбитэ.

Киини оҕолорго анаммыт айымньылар киһини итэҕэтэрдик, ордук ис кирибэхтик оҕо психологиятын ис кистэлэнэрин арыһан уобарастар буолан арыллыбыттар.

Ефим Михайлович саха остуоруйаларыгар, көрдөөх, омунаах кэпсээннэригэр араас уобарастары ордук сыгытык, юмордаахтык биэрэр дьобурдаах, оҕо ордук тус-

патык, кэрэтик, намчытык иэйиллээх тапталын анаабыт художник. Киини айар үлэтин сүрүн темата: ыраас дууһалаах оҕо саас эйгэтэ.

Мантан көстөрүнэн художник киһи быһытынан ыраас, кэрэ, үөрүннээх, аҕа быһытынан оҕолоругар иэйиллээх истинг таптала, Ефим Михайлович төгүрүктүү эйгэтин ордук ыраастык ылынарыгар төһүү буолбутун айымньылары туюулууллар. Киини айымньыларыгар киһи, көтөр-сүүрэр барыта оҕолох. Киинилэр манньытталлар, кэрэ-ырааска угуяллар, үөрэтэллэр, олоху киэргэтэллэр, кэнээскигэ эрэли үөскэтэллэр, олоххо угуяллар.

Ефим Михайлович художник-анималист быһытынан эмиз биллэр, киини оҕо айымньыларыгар көтөрдөр, кыыллар хас хамсааныларын, киинилэр натураларын бу хамсаан, сагаран кэллэх курдук миимикэлэрин хамсаан ымпыктаан-чымпыктаан уруһуйдарыгар биэрбитин киһи чөпчөкүтүк ылынар. Айымньылары сыһынан көрөн итэҕин аайы саҕаттан-сагананы сөвүмэр талааны бэйэнигэр арыһан иһэтин. Ефим Михайлович туһу, перо техникатын урдук профессиональнай таһымнаахтык уһулуччу баһылаабыт художник. Киини олохун бүтэһик күннэригэр диэри уруһуйдуруун тохтоппото. Ыччаттарга, дьонугар-сэргэтигэр баай нэһилиэстэбинэ хаалларбыта. Оҕо литературатыгар аналлаах элбэх иллюстрациялары онорбута.

Художник айар талаана утумнанын ыччаттарыгар бэриллэн, сай-

дан салҕанар. Ефим Михайлович дьэ кэргэнэ төгүрүччү айар үлэһиттэр. Бу олоххо дэнгэ бэриллэр дьол. Намнар оннук дьолго тиксибит үөрүүлээхтэр. Кыргызтара: Катя — сценограф-художник, Туяра - график. Саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотыгар сана суоллаах-истээх, сана көрүүлээх айар үлэ ылытын үктээн киллэрбит художниктарынан биллэнилэр. Аита Ефимовна Россия суруйааччыларын союһун чилиэнэ. Маньаха ийэтин Ольга Васильевна нуучча тылын учуутала, улахан оруоллаах. Аита туспа айар суруйааччы быһытынан дьобурун уһутуннаран сайыннарда дьэ этэрбит оруннаах буолуо, Аита бэйэтэ олус үчүгэйдик уруһуйдуур. Оҕо сылдан художественнай кылааска үөрэммитэ. Онон суруйар уобарастарын арылхайдык уруһуйдаан дьүһүйөн көрөрө айар үлэтигэр урдук үрдэллэри кэрэһэлиир.

Ефим Михайлович уола Василий Ефимович - хайа инженерэ. Киини үлэтэ сир баайын үөрэтэр науканы кытта ситимнээх.

Ефим Михайлович 75 сааһыгар анаар юбилейинан сибээстээн Нам Элэй Сивцев аатынан художественнай музейа алтынньыта диэри былааннаах үлэлэри ытыта. Ол курдук «Утум-Уран сарыала» диэн быыстапка аһыллан нэһилиэстэринэн көһө сылдан үлэлээтэ. Манна Шапошниковтар айар үлэлэрин көрүөхпүт. Музейнай уроктар, бэсидэлэр, экскурсиялар айар дьэ кэргэн олохун үлэтин-хамнаһын киэнник арыһахтара. Оҕолор иллюстрация-уруһуйдарын конкурса, викторина телестудиянан тэриллэн барыахтара.

**Е. П. ПАВЛОВА,**  
*Намнаағы художественнай музей директoра*

### «Сүрэхтэр сөҕүөрдэ сылдыарбын Сүрдээхтик күндүтүк саныбын.»



Мин биригэ төрөөбүт эдьийим Иванова (Сивцева) Екатерина Игнатьевна 1934 сыллаахха Кыһыл Дэриэбинэ төрөөбүтэ. Аҕата Сивцев Игнатий Федорович, ийэтэ Сивцева Парасковья Степановна этилэрэ. Бөтүн 7 кылаастаах оскуолатын бүтэрэн баран, Намга үлэлии сылдан, куоракка кириэн үөрэнэн, детсад иитэччитинэн пенсияга тахсар дьылы үлэлээбитэ, кэргэннэн икки оҕоломмота.

1974 сыллаахха СГУ-га саха тылын отделениетыгар үлэли-үлэлии кэтэхтэн үөрэнэн 1979 сыллаахха бүтэрэн, үрдүк үөрэх дипломун ылбыта. 1999 сыллаахха ыалдыан өлбүтэ. Кыһыа Иванова Саргылаана Прокопьевна СГУ нуучча тылын отделениетын бүтэрэн, билгин Нерюнгри куоракка учууталыы сылдыар, биир кыыс оҕолоох.

Мин эһиэхэ эдьийим суруйбут хоһоонноруттан, актыыларымтан аҕыйах рукопиһы ытытабын. Сородун бэйэтэ суруйбутунан ытыттым, сородун уһуллум, мань бэйэбит көрөн тупсарым.

**Эрэли кытта ДЬЯКОНОВА Е.И.,**  
*Кыһыл Дэриэбинэ*

#### СИЭММЭР

Чыгырыгым-чыпчааҕым,  
Тырыбыны көтөҥүн,  
Кэлэн миэхэ ыалдытгаа—  
Кэһиллэрбин уруоҕум.

**Хос ырыата.**  
Сыспай сизлээх сыгылыра  
Сытан сыһынар сыһылаах,  
Адаар муостаах ынахтара  
Аһаан аһар хонуулардаах.

Эбээ, ахтар, айманар  
Күүгэр, кэлэр кэмнэриг.  
Көтөн-аһан хаалыма,  
Күндү-кэрэ сизнээним.

**Хос ырыата.**  
Көккэлэспит дьизэлэрдээх  
Үтүө-мааны дьоннордоох,  
Оҕо-аймах мунньустан  
Оймуур кизнэ чуумпуна!

Ханан кириэн чуопчааран,  
Чуумпу хоспун аймыгым.  
Чугдаарыйа туойаҕын,  
Чаҕаарыйа ыллаангыл.

**Хос ырыата.**  
1994 с.

#### АХТЫЛҔАН

Сайылыгым, алааһым,  
Санаабыттан арахпат.  
Оҕо сылдан оонньообут  
Ойурдарбын суохтуубун.

**ДОЙДУМ АХТЫЛҔАНА**  
Көтөн тийэбин түһээммин  
Дойдубун ахтарым күүһүттэн,  
Оонньообут эһизэр түһэммин  
Оргуудук дуоһуйа хаамабын.

Дьэдээн угун ирдээммит,  
Дьүөдэ иһин аймырбыт.  
Дьэ булан үөрэммит,  
Ыллы-туойа үргүүрбүт.

Сиздэрэй сибэки симэхтээх  
Кырдалым көбүөрү санатар,  
Ытаабыт-ыллаабыт салгыным  
Ыгырар-угуйар өрүүтүн!

Олус кэрэ да кэмнэр,  
Ойуоккалаан ааспыттар,  
Оҕо сааһым доҕоро,  
Олом ууга - кутата.

Төрөөбүт дойдубар тапталбын  
Тылбынан сатаан эппэппин,  
Сүрэхтэр сөҕүөрдэ сылдыарбын  
Сүрдээхтик күндүтүк саныбын.  
1994 с.

#### БАЛТЫБАР

Сэттэ оҕо ийэтэ  
Сэмэй нарын Дьэдьиэкэ  
Элбэх оҕо эбэтэ,  
Дьизэрэнкэйдир бэйэтэ.

Ол ууга түһүлээн,  
Сөгүлүүрбүт сөбүлээн.  
Бада рааннаах да буоллар  
Байхал курдук санырбыт.

#### ХАТЫҔ АРЫЫ

Ханылааспыт хатыннара  
Хотун дьахтар курдуктар,  
Салибириир сэбирдэхтэрэ  
Сипсиналлар салгынга.

Сэмээр сылдан сүбэлиир,  
Сизнэрин биэбэйдир  
Дьизэтин-уотун бэрийэр  
Дьизэниэ хаамар-сиимэр.

**Хос ырыата:**  
Таптыр-ахтар,  
Кэрэ дойдум,  
Хатын-чаран  
Хатын-Арыым!

Уруккута чулуу дуойар  
Улугуран олоҕот,  
Бизнсийэ да бардар  
Бизрээс тэбэн тахсар.

Дулҕа үүммэт кыгылардаах,  
Аппа буолбат алаастардаах,  
Киэн нэлэмэн кодуһалаах,  
Уолбат дириг күөллэрдээх.

Оҕолоро улаатаннар  
Олохторун оностоллор,  
Ону көрөн үөрэр-көтөр  
Олус дьээн көмөлөһөр.  
1996 с.

### ТАЛЛАҔНА ҮӨРЭММИТ ДЬОЛЛОХПУН

Мин 9 саастаахпар аан баастаан үөрэнэ кирибитим. Директорынан ол саҕана Сивцев Ефрем Степанович-Таллан Бүрэ этэ. Кэргэнэ Марфа Николаевна биһигини 1-гы кылааска ааҕарга, суруйарга үөрөппитэ. Урут бу оскуолаҕа биһигини үөрөппит учууталларбар махтанабын.

Биһиги биридэ Ефрем Степановичтан ыйыппыт: «Ити псевдонимым тоҕо Бүрэ дьэни?» - диэн. Ону киини мүчүк гынан баран: «Дьүһүнүм бүрэ, куһаҕан буолбат дуо. Ол иһин итинник», — диэбитэ. Биһиги эмиэ күлэн кээспипит. Кэники киини аата биллэн барбыта. «Үчүгэй Элүөнэ», «Уолан Эрилик» поэмалара тахсыбыттар. Манна 7-с кылааһы бүтэрэн, салгыны Нам орто оскуолатыгар барбытым. Ефрем Степанович мин төрөппүттэрбин кытта биригэ үөскээн үөрөн-көтөн ааспыт. Мизэхэ ону ийэм Сивцева Парасковья Степановна кэспирэ.

Киини улахан кыһыа Эльвираһы биригэ үөрөммүтүм. Билигин даҕаны сибээспитин быспаппыт. Ахтыбын манньык хоһоон тылларынан түмүктүүрбүн көңүллээн:  
Таллан бэйэтигэр курдук,  
Талааннааҕым буоллар,  
Талба-нарын тыллары,  
Таба тутан ыламын,  
Таптыр дьоммун, норуоппун  
Туойуом этэ хоһооммор...

1994 с.  
**Е. ИВАНОВА**

росова ахтытыгар бу курдук суруйар: «Петр Петрович Ефим Шапошников художнигы «...хаарыан талааннаах уол, үөрэххэ кыайан кирибэккэ хаалара буолуо, ыарыһаҕа бэрт» диэн аһынара».

Художник олоҕор ыарахаттар үтүстэрэ. Олус дьаныардаах буолан

75 сылын туолар. Тыһынааҕа буоллар айар үлэтин үөһүгэр сылдыа этэ. Киини ситэрбэккэ хаалбыт сырдык ыра санаатын кыргыттар салгыр аналлаахтар эбит. Ханьык баҕар ийэ, аҕа эрэлэ - оҕолоро. Ефим Шапошников Ольга Васильевнаһын түөрт оҕоломмуттара. Туяра

Ефимовна уонна Екатерина Ефимовна аҕаларын туяаһын хатаран художниктар, иккиэн тус-туспа олус интэриһинэй буочардаахтар. Аита Ефимовна ийэтин курдук тыл искусствотын баһылаабыт. Оттон уоллара Василий Ефимович - горнай инженер. Бука бары төрөөбүт норуоттарын историятын, искусствотын, инники кэскилин кэрэһэлиир аналлаахтар.

Саха норуотун культурата тыһынынчанан сыллар устата сайдыбыт омуктар культураларын кытта тэнгэ сайынна, атын дойдугар саха омуту омук быһытынан биллэрэригэр кыах биэрдэ. Онон төрөөбүт норуоппун инники сайдытын туһугар сэмэй кылааттарын киллэрсит айар үлэһиттэртэн биридэстэрэ - Ефим Шапошников. Киини хас биридэи үлэтин туһунан төһөнү баҕар суруйуохха сөп. Ол эрээри мин сүрүн сыһылым - училищеҕа киини аатын иһэри. Биһиги педучилищебит кэрэ эйгэтин кытта ыкса сибээстээх. Онон мин санаам, манҕайгытын, билигин булкурдаах кэмгэ политической деятель аатын иһэри очто табыһаҕа суох курдук. Үгүс куораттар, дэриэбинэлэр, фабрикалар, заводтар ааттарын уларгыта сатылларын билэбит. Онон бу боппуруска сэрдэхтээхтик сыһыаннаһарбыт ордук буолуо уонна ытыктыр улахан киһибит Илья Егорович Винокуров аатыгар харыстабыллаахтык сыһыаннаһарбыт сөп. Иккиһинэн, ханна да буоллун, искусстводо сыһыаннаах үөрэх тэрилтэлэрэ бу эйгэҕэ чугас дьон ааттарын ылыналлар. Холбур, П. И. Чайковский аатынан Москваҕа консерватория, Суриков аатынан Москваҕаагы художественнай институт уо. д. а. Онон кэрэни кэрэһэлиир, үтүө идэни баһылыгыра кыах биэрэр үөрөхпит кыһатыгар Нам педагогическай училищетыгар Е. М. Шапошников аатын иһэрэр сөптөөх дии саныбын.

**О. И. ШАПОШНИКОВА,**  
*РСФСР чэрэбиритин туйгуна*

Быйыл сайын от ыйын 16 күнүгэр Е. Шапошников төрөөбүтэ

## ХУДОЖНИК Е. М. ШАПОШНИКОВ ТУҔУНАН САНААЛАРЫМ

«Саха сирэ» хаһыакка тахсыбыт А. Дунаев «Училищеҕа — Е. Шапошников аатын» диэн ыстатыйаны ааҕан баран санаа атастаһарга санаммытым. Бу боппурус турбута ыраатта, мөккүөр тохтообот.

Кырдык, аат иһэригэ эпизитинэстээх. Ол да иһин төрөппүттэр оҕо төрөөтөҕүнэ сөптөөх ааты биэрээри оҕолоро туюх быһылаах, хайдах майгылаах киһи буолуовун сабаҕалыыллар, э б э т э р төрөппүттэрин убаастаан киинилэр ааттарын биэрэллэр.

Ефим Шапошников биһиги улуспутуттан тахсыбыт уһулуччу талааннаах, ураты суоллаах-истээх художник. Мин киини айар үлэтин кытта билсимиим кыра эрдэхпинэ саҕаламмыта. Биир киинигэ ойуутун олус таптаан көрөрбүн уонна онно тоҕо эрэ күтэри миимит баҕа сууллан эрэрин ордоробун өйдүүбүн. Ол, кэлин билбитим, Е. Шапошников С. Данилов «Кыраһа сурута» диэн киинигитигэр иллюстрацията эбит. СГУ-га үөрэнэ сылдан «Якутская графика» диэн хомурунньугу атыһылаһтым. Онон ордук Е. Шапошников линографюраларын сөбүлээбитим.

Үөрэхтин бүтэрэн баран бэйэм сүрүн предметин нуучча тыла уонна литературага да буоллар, номуо 12 сыл устата республикабытыгар бастаһынан «Мировая художественная культура» уругу оскуола программатыгар киллэрсэн үлэлии сылдыабын. Ол иһин художник Шапошников олохун, айар үлэтин интэриһиргиибин, үөрэтэбин. Уонча сыллааҕыта Нам педучилищетын галереятыгар сылдан билэ күтэри миимит баҕаны көрө түстүм, олус үөрдүм, ыраата охсубут оҕо сааһыттан кэлбит доҕорбун булбут саҕа сананым.

Ефим Шапошников үлэлэрэ Россия үгүс улахан куораттарыгар, ону таһынан Улан-Баторга буолбут быыстапкаларга үрдүк сыанабылы ылбыттар. Онтон 1966 с. Москваҕа 1 Бүтүн Россиятаагы киинигэ графикатын быыстапкатыгар кытыбыт. Онон киини үлэлэрэ көрөөччүлэр болдомтолорун тардыбыттар, куттарынан-сүрдэрин туппунттар.

Ефим Михайлович аҕа наставнига - сахалартан манҕайгы профессиональнай художнигы П. П. Романов. Киини айар үлэтэ сана саҕаланан эрэр, уруһуйга улахан дьобурдаах эдэр киһинээх олус болдомтоохтук сыһыаннаһарын туһунан П. П. Романов кэргэнэ Е. Г. Анд-

# ОТЧУТТАР, КЫТААТЫҢ!



Нэни-лиэктэр	Звено ахсаана	Үлэниг ахсаана	2001 с. график	Кэби-ни	Быдырын кэбиһин
Үөдэй	156	293	1788	980	1770
ТХПК «Хоту»	1	8	401	110	520
бааһ. хаһ.	20	55	691	340	450
кэтэх хаһ.	135	230	676	530	800
I Хомустаах	41	1130	1482	1430	1434
УПХ «Нам»	2	400	520	440	200
бааһ. хаһ.	11	180	208	210	480
кэтэх хаһ.	28	350	754	780	754
Партизан	64	236	1040	1121	1077
Бааһ. хаһ.	10	101	609	468	587
кэтэх хаһ.	54	135	431	653	490
Никольская	23	72	520	125	518
бааһ. хаһ.	7	43	489	62	478
кэтэх хаһ.	16	29	31	63	40
Хамаатта	175	350	1560	950	1700
бааһ. хаһ.	25	50	572	550	750
кэтэх хаһ.	150	300	988	400	950
Хатын Арыы	387	1467	2028	2048	2565
бааһ. хаһ.	49	251	732	732	995
кэтэх хаһ.	338	1216	1300	1316	1570
Бөтүг	83	253	936	1028	1105
көмө хаһ.	1	3	10	20	15
бааһ. хаһ.	8	100	510	614	680
кэтэх хаһ.	74	150	416	394	410
Модут	69	403	1248	1910	1300
«Модут» ГУП	4	40	624	900	915
бааһ. хаһ.	7	43	104	180	127
кэтэх хаһ.	58	220	520	830	258
Хатырык	98	358	1144	570	780
М.Аммосов аат.					
ТХПК	14	93	468	130	290
бааһ. хаһ.	11	56	156	162	230
кэтэх хаһ.	73	209	520	278	260
Маймаҕа	11	70	156	190	160
бааһ. хаһ.	2	35	156	90	160
кэтэх хаһ.	9	35	-	100	-
Түбэ	92	207	806	621	725
«Түбэ» ПК	1	10	156	60	130
бааһ. хаһ.	7	31	286	246	281
кэтэх хаһ.	84	166	364	315	314
Арбын	28	104	416	420	498
бааһ. хаһ.	9	42	156	158	264
кэтэх хаһ.	19	62	260	262	234
Көбөкөн	51	470	988	1100	982
бааһ. хаһ.	17	180	458	450	587
кэтэх хаһ.	34	290	520	650	395
Фрунзе	33	42	260	290	542
бааһ. хаһ.	0	-	78	30	152
кэтэх хаһ.	33	42	182	260	390
II Хомустаах	45	261	1404	570	865
«Үүнэр» ТХПК	2	24	416	70	80
бааһ. хаһ.	4	67	364	300	485
кэтэх хаһ.	39	170	624	200	300
Искра	11	14	364	145	370
бааһ. хаһ.	2	4	83	85	61
кэтэх хаһ.	9	10	281	60	289
Таастаах	17	100	364	305	165
көмө хаһ.	1	10	208	85	60
бааһ. хаһ.	2	10	-	45	20
кэтэх хаһ.	14	80	156	175	85
Салбан	27	90	676	370	758
бааһ. хаһ.	13	53	468	296	627
кэтэх хаһ.	14	37	208	74	131
Нам с.	223	884	1040	1110	1006
бааһ. хаһ.	23	84	260	360	216
кэтэх хаһ.	200	800	780	750	790
У Л У У С					
ҮРДҮНЭН	1634	6804	18220	15283	18320



## Улуу с баһылыгы дьаһала

19.07.2001 с. № 674 рк

### ТУТТАРЫЛЛАР СЫАНАЛАРЫ БИГЭРГЭТИИ ТУНУНАН

СР Правительствотын 26.01.01. 53 №-дээх тыа хаһаайыстыбатын, промыслай бородуксуйаны уонна айылҕа бэлэхтэрин 2001 с. государственнай атылаһыны тэрийи туһунан уурааҕар уонна сөбүлэһиннэрэр комиссия быһаарытынан Нам улуунугар атылаһылар сыаналары олохтоонунга дьаһайабын:

1. I №-дээх сөбүлэһиннэрэр комиссия боротокуолугар сөп түбэһиннэрэн (I №-дээх сыһарыы) олохтоох бородуксуйа уонна айылҕа бэлэхтэригэр саамай кыра мэкитилэммит атылаһылар сыаналары бигэргэтэргэ.

2. Эбии олохтуурга:
  - 2.1. «Айылҕа бэлэхтэрэ» пуунга манньк атылаһылар сыаналары:
    - быйыл хомуйуллубут уулаах отон 1 киилэтэ 14 солк.
    - кыһыл хаптаҕас 1 киилэтэ 20 солк.
    - хара хаптаҕас (моонньофон) 1 киилэтэ 25 солк.
    - сугун 1 киилэтэ 30 солк.

Бородуксуйа атын көрүгнэригэр дуогабардаах сыаналар туттуллалар.

- 2.2. «Сибиеһэй балык» пуунга:
  - сибиеһэй собо 1 киилэтэ — 15 солк.
  - сибиеһэй орто кээмэйдээх собо 1 киилэтэ — 10 солк.
  - сибиеһэй кыра собо 1 киилэтэ — 6 солк.
  - алыһар 1 киилэтэ — 5 солк.
  - сордон 1 киилэтэ — 8 солк.
  - сыаналаах бороуда балык 1 киилэтэ — 25 солк.

3. Улуу с сөбүтүпкэлигэр тэрилтэлэрэ бу дьаһалынан салайтарыахтаахтар.

4. Бу дьаһал туолуутун контуруолун экономика управлениетыгар (Дьяконова Т. М.) сүктэргэргэ.

Нам улуунун баһылыга А. ДЬАКОНОВ

Сөбүлэһиннэрэр комиссия I №-дээх боротокуолугар I №-дээх сыһарыы

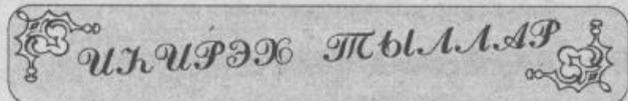
### ГОСПОСТАВКАНАН АТЫЛАҤЫЛЛАР ТЫА ХАҺААЙЫСТЫБАННАЙ БОРОДУКСУЙАҤА БИИР АТЫЛАҤЫЛЛАР СЫАНАЛАР

Бородуксуйа көрүгэ	Сыаната солк.			
	Тыһынаах ыйааһынын 1 кг. сыаната	о. и. НДС	Ыраас этэ	о. и. НДС
<b>Ынах сүөһү этэ. кг.</b>				
Бастын суортаах	30,00	2,73	54,00	4,91
Орто уойуулаах	25,00	2,27	47,50	4,32
Ортону аннынан	18,75	1,70	35,60	3,24
<b>Сибиеһэй этэ кг</b>				
1 категориялаах	45,60	4,15	63,84	5,80
2 категориялаах	38,00	3,45	58,90	5,35
3 категориялаах	38,00	3,45	51,30	4,66
4 категориялаах	28,50	2,59	44,18	4,02
5 категориялаах				
<b>боросуонак дуогабар быһытынан</b>				
1 киилэтэ 50 солк. итэбэһэ суох.				
<b>Сылгы этэ, кг</b>				
1 категор-х улахан сылгы	25,00	2,27	45,00	4,09
2 категор-х улахан сылгы 1	8,75	1,70	33,75	3,07
1-3 саас. ыччат сылгы 2 кат.	25,00	2,27	45,00	4,09
1-3 саас. ыччат сылгы 1 кат.	31,25	2,84	56,25	5,11
Сааһын туола илик убаһа	31,25	2,84	56,25	5,11

Бородуксуйа көрүгэ	Сыаната солк.	
		о. и. НДС
<b>Ынах үүтэ</b>		
1 суортаах	11,00	1,00
2 суортаах	10,00	0,91
Суорда суох үүт тутуллубат		
<b>Биэ үүтэ</b>		
1 суортаах	18,00	1,64
2 суортаах кэпсэти быһытынан		
Суорда суох тутуллубат		
<b>Тири устууканан</b>		
Ынах сүөһү тиригэ	130,00	11,82
Сылгы тыһа	15,00	1,36
Сылгы тиригэ	100,00	9,09
Бурдук тонна		
Фуражка туттуллар бурдук	5000,00	454,55
Киһи сиир бурдуга	6500,00	590,91
Хортуоппуй тонна		
<b>Сизмэ</b>		
Оригинальнай	9000,00	818,18
Элита	8000,00	727,27
1 репродукциялаах	7200,00	654,55
2 репродукциялаах	7000,00	636,36
3 репродукциялаах	6500,00	590,91
<b>Табаарынай</b>		
Эрдэтээни 20.08.01 с. дылы	10000,00	909,09
Хойукку 1.09.01 с. сағалаан	6500,00	590,91
<b>Хаппыста тонна</b>		
Эрдэтээни 25.08.01 с. киллэрэн	15000,00	1363,64
Хойукку 26.08.01 с. кэнниттэн	7000,00	636,36
Балык тонна	5000,00	454,55
<b>Түүлээх устуука</b>		
Килс	800,00	72,73
Тиинг, кырынаас, солондо, андаатар		
Манган кырса	30,00	2,73
Хара, кыһыл саһыл	310,00	28,18
Күөх кырса	500,00	45,45
Күөх кырса	360,00	32,73
<b>Айылҕа бэлэбэ кг</b>		
Ханньк бағарар отон	15,00	1,36
Хонуу лууга	10,00	0,91
Ойуур эриэхэтэ	30,00	2,73
Тэллэй бары көрүгэ	10,00	0,91

Хос быһаарыы: Хортуоппуй, хаппыста уонна айылҕа бэлэхтэрэ 2001 сыллаабы үүнүү.

Сүөһүнү тыһынаах ыйааһынан тутууга, тыһынаах ыйааһына сүөһү уопсай ыйааһыныттан 3 бырыһыан скидканы көбүрэттинэн быһаарыллар.



Нам селотугар олоор учууталбытын, классоводпун **КОЛМОГОРОВ ЕГОР ИВАНОВИЧ** 65 сааһын туолбутунан ээрдалыбыт!

Эн субун олох киэн аартыгар таба суолга киирэбитигэр, үөрэхтэнэн үлэһит буоларбытыгар тирэх буолбута.

Баарабыт үһүн, доруобай ологу, дьиз кэргэнтэр дьолу-соргуну!

**Хатырык орто оскуолатын 1962 с. выпускниктара**

### БИЛЭРИМЭР РЕКЛАМА

Отделение Федерального казначейства по Намскому улусу купит или арендует здание под контору.

Требование: центр, газ, площадь не менее 60 кв.м.  
Обращаться: с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 17. Тел. 21-1-83, 22-2-71.

Срочно купим дом, можно недостроенный или квартиру. Раб. тел. 21-6-90.

Нашедшего в/у на имя Федорова П.Л. и техпаспорт на УАЗ прощу вернуть за вознаграждение. Тел. 21-4-07, 21-0-92, 23-3-89.

А 644625 №-дээх Гаврильев Дмитрий Владимирович аатыгар 1992 с. Аппааны оскуолатынан бэриллибит аттестат сүтүгүнэн дьинэ суоһунан ааһыллар.

Почему судьба складывается так, а не иначе? Почему не все получается так, как хочется? Ваш личный Гороскоп поможет найти ответы на Ваши вопросы, поможет понять ваше истинное «Я». Чем отличается ваш Личный гороскоп от всех печатающихся? Тем, что в Личном гороскопе помимо знакомой интерпретации влияния СОЛНЦА учитывается влияние всех остальных 10 планет, которые играют свою роль в сложении нашего характера. Это происходит потому, что в определенный промежуток времени, когда мы появились на свет

### НАМСКОЕ УЧИЛИЩЕ СОЦИАЛЬНОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ ОБЪЯВЛЯЕТ НАБОР НА 2001-2002 УЧЕБНЫЙ ГОД

Форма обучения: дневное  
Прием на базе общего среднего образования (11 классов)

Начальное профессиональное образование  
Сварщик (электросварочные и газовые работы). Срок обучения 1 год

- \* Электросварщик — Собеседование
- \* Газосварщик — Тестирование
- \* Аппаратчик элеваторного, мукомольного, крупяного и комбикормового производства. Срок обучения 1 год
- \* Аппаратчик комбикормового производства — Собеседование
- \* Аппаратчик крупяного производства — Тестирование
- \* Аппаратчик мукомольного производства — Собеседование
- \* Аппаратчик обработки зерна — Тестирование
- \* Иаготовитель художественных изделий из камня. Срок обучения 1 год
- \* Резчик по камню — Собеседование, тестирование

Прием на базе основного образования (9 классов)  
Начальное профессиональное образование  
Оператор электронно-вычислительных машин. Срок обучения 3 года

- \* Оператор электронно-вычислительных и вычислительных машин (ЭВМ);
- \* Оператор электронно-вычислительных и вычислительных машин (комп. сети);
- \* Оператор электронно-вычислительных и вычислительных машин (графика);
- \* Мастер по техническому обслуживанию и ремонту машинно-тракторного парка. Срок обучения 3 года
- \* Мастер по техническому обслуживанию и ремонту машинно-тракторного парка; — Математика (тестирование)
- \* Слесарь по ремонту сельскохозяйственных машин и оборудования; — Русский язык (тестирование)
- \* Тракторист;
- \* Водитель автомобиля

#### Порядок приема и зачисления

1. Поступающие в Намское училище социальной реабилитации представляют:
  1. Заявление на имя директора училища;
  2. Аттестат или свидетельство об образовании (подлинник);
  3. Медицинскую справку (форма 086У);
  4. Поступающие на курсы водителей медицинскую справку формы ГИБДД;
  5. Фотографии (матовая) 3 х 4 см. 4 штуки;
  6. Паспорт;
  7. Характеристику с места работы или учебы;
  8. Трудовую книжку или его копию;
  9. Справку о семейном положении;
  10. Справку о доходах семьи;
  11. Договор с организацией или предприятием на производственную практику и трудоустройство выпускника или

наша планета ЗЕМЛЯ появляется под определенным градусом по отношению к той или иной планете.

Для получения этой ценной информации Вам необходимо лишь сообщить Ваши данные: Место, день, месяц, год рождения. Еще лучше, если знаете час рождения. Оплатите почтовый переводом 75 руб. в отделе письма, сообщите ваши данные и полный адрес.

По адресу: 678380, с. Намцы, ул. Ленина 21, кв. 9 Дьяконовой Надежде Иннокентьевне.

#### ЖИТЕЛИ УЛУСА И СЕЛА НАМ!

В воскресенье, 5 августа с.г. в Намском историко-этнографическом музее состоится молебен с водосвятством и обряд крещения.

Для святой воды принести посуду, а желающим креститься иметь с собой полотенца. В продаже будут иконы, свечи, книги. За справками обращаться к Креновой Галине Филимоновне по тел. 21-8-66.

#### Намский православный приход

Управление кадров, образования и по работе с территориями МСХиЗ РС(Я) доводит до Вашего сведения, что в Якутском торгово-экономическом колледже открыты новые отделения «Технология хранения и переработки зерна» и «Технология молока и молочных продуктов».

Прием документов для сдачи вступительных экзаменов со 2 по 10 августа 2001 г.

Вступительные экзамены:  
Русский язык - изложение.  
Математика - устно.

За справками обращаться в управление по телефону: 42-45-49, 26-16-53.

«Нам Быйага» СХПК атырдьах ыйын 6 күнүгэр, сарсыарда 11 чаастан соҕуотуокаҕа дуогабардаах хаһаайыстыбаларга уопсай муннах ыйтар.

Көрүлэр боппурус:

1. 2001 сылга соҕуотуокалааһыныгытыгыга тэрээһин боппурустар.

Буолар сирэ: Администрация дьизэ, УСХ

Бары хаһаайыстыбалар кэлэн кыгытыааххыт.

«Нам Быйага» СХПК

направление от комитета занятости и трудоустройства;  
12. Военный билет или приписное свидетельство;  
13. Направление от управления социальной защиты;  
П. Зачисление в училище осуществляется по итогам собеседования и тестирования путем конкурсного отбора. Лица, зачисленные в училище и не прибывшие на занятия без объяснения причин в течение 10 дней, отчисляются.

Прием документов с 1 июня 2001 года.

Тестирование и собеседование с 20 августа по 25 августа 2001 года. Зачисление 27 августа по итогам тестирования и собеседования. Во время тестирования (с 20 по 25 августа) предоставляется платное проживание и питание.

Наш адрес: 678388, Намский улус, п. Графский Берег, Намское УСР. Телефоны: (262) 21-5-81, 23-3-33. Факс (262) 21-5-81.

Условия приема на бюджетной основе

1. В Намское училище социальной реабилитации на дневную форму обучения принимаются граждане республики Саха (Якутия) в возрасте до 36 лет, имеющие образование в объеме основной или средней школы.

2. Выпускники общеобразовательных школ, окончившие школу с золотой или серебряной медалью, зачисляются в училище без тестирования.

3. Лица, поступающие в училище без направления предприятий и организаций, проходят регистрацию в службах занятости с целью организации трудоустройства после окончания обучения.

4. Инвалиды и выпускники специальных (вспомогательных) школ помимо медицинской справки по форме № 086У и ГИБДД представляют заключение медико-социальной комиссии о профессиональной пригодности по избранной профессии.

5. Преимущественным правом при зачислении в училище пользуются дети-сироты, дети оставшиеся без попечения, дети-инвалиды, дети малочисленных народностей севера, дети многодетных и малоимущих семей, уволенные в запас военнослужащие срочной службы.

#### Условия обучения

1. На период обучения учащимся бюджетных групп училища, в установленном порядке предоставляется благоустроенное общежитие, бесплатное трехразовое питание.

2. За прилежание в учебе, труде, соблюдение учебной и трудовой дисциплины, за успехи в спортивных соревнованиях и активное участие в общественной жизни училища учащиеся могут быть поощрены предоставлением путевки на президентскую елку, на отдых на берегу моря, в летние лагеря, профилактории и санатории. Кроме этого, в течение года им выплачивается повышенная стипендия, один раз в год выплачиваются проездные.

3. Диплом с отличием выдается выпускникам, имеющим 75% итоговых оценок «Отлично», в том числе обязательно по выпускным квалификационным экзаменам и по производственному обучению.

4. В период учебы юноши освобождаются от призыва в Российскую армию.

5. Учащимся НУСР выплачивается стипендия в зависимости от сроков обучения. Для учащихся сирот - компенсационные выплаты установленные Президентом и Правительством РС(Я).

#### Материально-техническая база

Имеется 2 учебных корпуса, 2 общежития, мастерские по сварочному делу, по эксплуатации автомобилей, по швейному делу, по слесарному делу, по обработке камней, по кондитерскому делу. Имеется столовая, спортзал, атлетический зал, спортивная площадка, дисплейный класс, тепличное хозяйство, трактора и автомобили для практической езды.

Администрация Намского улуса и Якутский Государственный инженерно-технический институт на базе Намской средней общеобразовательной политехнической школы № 1 с 12 классом, интегрированный учебный комплекс подготовки специалистов «начального-среднего-высшего профессионального образования» на базе 9 классов:

1. Открывает лицейскую группу «Оператор ЭВМ»
2. Открывает колледжные группы филиала ЯГИТИ коммунального строительного техникума:

1. Техник, специальность — строительство и эксплуатация зданий и сооружений.

— Выпускник данной квалификации может осуществлять следующие виды профессиональной деятельности: проектно-конструкторскую, производственно-технологическую, производственно-управленческую, эксплуатационное обслуживание.

2. Техник, специальность: «Теплоснабжение и теплотехническое оборудование».

— Выпускник данной квалификации может осуществлять следующие виды профессиональной деятельности.

— Производственно-эксплуатационную, производственно-управленческую, проектно-конструкторскую, экспериментально-исследовательскую.

На базе 11 классов, в 12 класс I курс, филиала ЯГИТИ коммунально-строительный техникум.

1. Техник, специальность: «Теплоснабжение и теплотехническое оборудование». Срок обучения — 2 года 10 месяцев.

2. Техник, специальность: «Монтаж и эксплуатация оборудования и систем газоснабжения» форма обучения заочная — 3 года 6 месяцев.

3. «Строительство и эксплуатация зданий и сооружений» срок обучения — 2 года 10 месяцев.

4. «Оператор ЭВМ» срок обучения - 1 год группа ЯГИТИ, ПТО

Прием документов с 15 августа 2001 г.

Абитуриенты должны предоставить следующие документы:

1. Заявление
2. Документ об образовании (аттестат)
3. Фото (3х4 см.)
4. Копия свидетельства о рождении или паспорт
5. Медицинскую справку 086У

Дополнительные документы:

- Для абитуриентов очного обучения:
6. Справку с места жительства
7. Военный билет или приписное свидетельство
8. Копию свидетельства о браке (для женщин).
- Для абитуриентов заочного обучения:
9. Копию трудовой книжки.

Вступительные испытания: 20 августа 2001 г.

1. Математика - письменно
2. Физика - письменно
3. Черчение - для специальности «Строительство и эксплуатация зданий и сооружений».

После окончания филиала ЯГИТИ - коммунально-строительного техникума и получения диплома студенты могут продолжить обучения в ЯГИТИ, по специальностям данного института.

Наш адрес: с. Нам, Намская средняя общеобразовательная политехническая школа № 1 с 12 кл.

Улуус администрациятын сэбиэдиссэйигэр Жиркова Мария Васильевна уонна кини аймактарыгар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ уонна хос эһэлэрэ үлэ, тыыл ветерана	ЖИРКОВ Василий Яковлевич
Улууһ административта, улуус Муннаба уонна профкома	ЖИРКОВ Василий Яковлевич
Убаастыыр убайыт, үлэ, тыыл ветерана Арбын олохтообо	ЖИРКОВ Василий Яковлевич
ыарахан ыарыттан элбүтүнэн бары оболоругар, аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Наман балта Варвара Степановна Попова уонна кини оболоро
Арбын нэһилиэгин дьаһалтата, кырдьаҕастарын сэбиэтэ, дыахтар сэбиэтэ Филиппова Галина Яковлевна, Жирков Лаврентий Яковлевичка убайдара, бокунуук оболоругар таптыыр аҕалара нэһилиэк олохтообо колхознай-совхознай тулуу, тыыл ветерана	ЖИРКОВ Василий Яковлевич
ыараханньк ыалдьан элбүгүгэр диринг кутурбаннарын тиздэллэр.	ЖИРКОВ Василий Яковлевич
Выражаем глубокое соболезнование родным и близким по поводу кончины ветерана	ПЕРЕТОЛЧИНОЙ Прасковья Степановна.
Битиги тэрилтэбитигэр өр сүл үлэһэбит пенсионерка Местникова Розалия Петровнага кэргэнэ	МЕСТНИКОВ Вячеслав Гаврильевич
улун ыарахан ыарыттан элбүтүнэн бары аймактарыгар Нам улусПо-тун ветераннарын ваттарыттан диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Ветераннар сэбиэттэрэ
Күндүтүк саныыр, таптыыр уолум, убайыт, быраалпыт	НОВГОРДОВ Алексей Гаврильевич
от ыйын 30 күнүгэр күн сириттан соһумардык барбытынан хомотобутун тиздэбит.	Ийэтэ, убайа, балтылара, балыстара, чугас аймахтара
Ытыктыыр ыалыт, табаарыспыт	НОВГОРДОВ Алексей Гаврильевич
күн сириттэн хомотолоохтук барбытынан аһыгытын тэнгэр үлэстэбит.	Баишевтар
Намнаабы почтовой сибээс үлэһиттэрэ биригэ үлэһэбит табаарыстарыгар Новгородов Ю.Г. таптыыр быраата	НОВГОРДОВ Алексей Гаврильевич
хомотолоохтук элбүтүнэн диринг кутурбаннарын тиздэллэр.	НОВГОРДОВ Алексей Гаврильевич
Битиги табаарыспыт	НОВГОРДОВ Алексей Гаврильевич
эдэр сааһыгар соһумардык бинигиттан барда. Биригэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонуугар диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Доботторо

**РЕДАКТОРЫ СОЛБ. Г.К.ЭВЕРСТОВ**  
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улуунун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһунуу хонтуроолуур уонна регистрациалыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрациалымыт нүөмэрэ — Я 0085.  
Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэһитин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕакиирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэдэи биир буолбат.  
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуунун хаһыата.  
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 2.  
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылына уонна таһылына “Энсизли” хаһыат редакционнай-издательской систематыгар.  
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38.  
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис.  
Индекс — 54889. Тираһа — 2036  
Бэчээкэ илии баттанна 12:00 ч. 01.08.2001  
Сахааһын №-рэ — 87